

Danyal Peygamber Türbesi (Makam-ı Danyal Camii)

Halil Dündar Cangüven ^{*1}, Hayriye Cangüven ², Zerrin Yorulmaz ³, Mustafa Çağlar Yorulmaz ⁴, Tülay Balcı ², Yusuf Baltacıoğlu ², Serkan Baya ⁵

¹ Hadiye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, h.d.canguven@gmail.com

² Mersinli Ahmet İlkokulu, Mersin, Türkiye, dkab44@hotmail.com, emrerengin@hotmail.com, ybaltacioglu3361@gmail.com

³ Dedeler Ortaokulu, Mersin, Türkiye, zerrinkaya82@hotmail.com

⁴ Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi, Mersin, Türkiye, caglaryorulmaz@hotmail.com

⁵ Tarsus Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Mersin, Türkiye, serkanbaya@gmail.com

Kaynak Göster: Cangüven, H. D., Cangüven, H., Yorulmaz, Z., Yorulmaz, M. Ç., Balcı, T., Baltacıoğlu, Y., & Baya, S. (2024). Danyal Peygamber Türbesi (Makam-ı Danyal Camii). İçel Dergisi, 4 (1), 20-32

Anahtar Kelimeler

Hz. Danyal Peygamber
Tarsus
İnanç turizmi

Araştırma Makalesi

Geliş: 11.04.2024
Revize: 10.05.2024
Kabul: 17.05.2024
Online: 23.05.2024

ÖZ

Tarihi çok uzun yıllara dayanan Mersin ilinin Tarsus ilçesi tarihi ve kültürel yapısıyla Anadolu'nun en önemli şehirlerinden biridir. Tarsus inanç turizmi açısından da oldukça uğrak mekânlar arasındadır. Hz. Danyal Peygamber Makamı, Bilal-ı Habeşi Mescidi, ST. Paul Kilisesi, ST. Paul Kuyusu, Eshab-ı Kehf ve Ulu Camii Tarsus'un ilgi odaklarındandır. Hz. Danyal Peygamber Makamı kazıları Mart 2006'da Tarsus Belediyesi tarafından aynı yerdeki 1857 yılında yapılan Makam Camii'nin doğu tarafındaki avluda başlatılmıştır. Araştırmalar Tarsus Müze Müdürlüğü de kurtarma kazılarıyla devam etmiştir. Bu çalışmanın amacı, dijital platformlarda ve akademik yayınlarda Hz. Danyal Peygamber ile ilgili çalışmaların bir araya getirilerek analiz yapmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi benimsenmiştir. Araştırmalar sırasında elde edilen veriler tablolar halinde gösterilmiştir. Hz. Danyal Peygamber ile ilgili doğrudan yapılan akademik çalışma sayısının 6, dijital yayın sayısının 12 olduğu belirlenmiştir. Dini ve kültürel değerleri bir arada barındıran ve inanç turizminin merkezlerini oluşturan yapılar mutlaka daha ön plana çıkarılmalıdır. Gerçek ve sanal ortamlarda görünürlüklerinin artırılması değerlerin yaşaması, kültürün korunması, turizmin canlanması, ekonomik katkıların artması ve daha çok bireye ulaşma gibi birçok faydayı beraberlerinde taşıyacaklardır.

Tomb of Prophet Danyal (Makam-ı Danyal Mosque)

Keywords

Hz. Prophet Daniel
Tarsus
Faith tourism

Research Article

Received:11.04.2024
Revised: 10.05.2024
Accepted: 17.05.2024
Online: 23.05.2024

ABSTRACT

Tarsus district of Mersin province, whose history dates back to many years, is one of the most important cities of Anatolia with its historical and cultural structure. Tarsus is also among the most frequented places in terms of religious tourism. Hz. Sector of the Prophet Danyal, Bilal-ı Habeşi Mosque, ST. Paul's Church, ST. Paul's Well, Eshab-ı Kehf and Ulu Mosque are among the centers of interest in Tarsus. Hz. Excavations of the Prophet Danyal Tomb were started in March 2006 by Tarsus Municipality in the courtyard on the east side of the Makam Mosque, built in the same place in 1857. Research continued with rescue excavations at the Tarsus Museum Directorate. The aim of this study is to publish information about Prophet Muhammad on digital platforms and academic publications. It is to analyze by bringing together the studies about the Prophet Daniel. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was adopted in the research. The data obtained during the research are shown in tables. Hz. It was determined that the number of direct academic studies on Prophet Daniel was 6 and the number of digital publications was 12. Buildings that combine religious and cultural values and constitute the centers of religious tourism should definitely be brought to the fore. They will bring with them many benefits such as increasing their visibility in real and virtual environments, preserving values, preserving culture, revitalizing tourism, increasing economic contributions and reaching more individuals.

1. Giriş

Tarihi çok uzun yıllara dayanan Mersin ilinin Tarsus ilçesi tarihi ve kültürel yapısıyla Anadolu'nun en önemli şehirlerinden biridir. Hemen hemen tarihin her döneminde kıymetli yerleşim yerleri arasında ön plana çıkmıştır. Bu öneminin temel nedeni Şam-Antakya-Adana yolunun Torosları aşır iç bölgelere bağlayan yolun üzerinde bulunmasındandır. Tarsus'un tarihi ve coğrafi zenginlikleri her dönem korunmuş ve günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır [1].

Mersin ve Adana il merkezlerine yaklaşık eşit mesafede olan Tarsus bu yönüyle de ulaşım açısından ziyaretçilerine kolaylıklar oluşturmaktadır. Adana ve Mersin şehirleri arasında hizmet veren tren seferleri de bu ulaşım kolaylığına önemli katkılar sağlamaktadır.

Tarsus şehrinin adı, Anadolu'da ismini koruyan ender ve en eski yerleşim yerlerinden biridir [2]. Tarihi yerleşim yerlerinde önceden süre gelen isim taşıma özelliği aslında tarihsel köklerin ne kadar kuvvetli olduğunu da göstermektedir.

Şehrin ismi kimi kaynaklarda Tarsos [Taoōs], Tarku ve Tarsol olarak geçerken, Osmanlı kaynaklarında da Tarsus, Tersus, veya Tersis şeklinde geçmektedir. Bunların yanında Tarsa, Tarse, Tarso, Tarsi, ve Tarz isimleri de Tarsus için kullanılmıştır [2-3].

Tarsus inanç turizmi açısından da oldukça uğrak mekânlar arasındadır. Hz. Danyal Peygamber Makamı, Bilal-ı Habeşi Mescidi, ST. Paul Kilisesi, ST. Paul Kuyusu, Eshab-ı Kehf ve Ulu Camii Tarsus'un ilgi odaklarındandır.

Danyal Peygamber'in Makamı, manevi değerinin yanında kültürel ve tarihi değeri ile de önemli bir yere sahiptir. Binlerce yıllık geçmişi ile birçok farklı döneme ve kültürlere tanıklık etmiş olması nedeniyle bir tarih ve kültür mirası olarak kabul edilmektedir.

1.1. Hz. Danyal Peygamber ve Tarsus'a Gelişi

İslam dini inancına göre; Hz. Danyal Peygamber, yine peygamber olan Süleyman b. Dâvud'un soyundandır. 4. İslam Halifesi Hz. Ali [r.a], Hz. Danyal Peygamber hakkında: "O, Resul olmayan bir nebi idi." Demesi, Hz. Danyal Peygamber'in Resul Olmayan Bir Nebi [Peygamber] olduğunu işaret etmektedir [4].

Hz. Danyal Peygamber'le ilgili bilgilere yazılı kaynaklardan daha çok halk arasında anlatılan kıssalar şeklinde karşılaşılabilir.

"Gittiği yerlerde bereket dağıtan bir peygamber olarak anılan Hz. Danyal Peygamber, Kudüs'de, M.Ö. 605 yılında doğmuştur. Dönemin Babil Kralı II. Nabukadnaser [M.Ö.605-562] bir gece rüyasında İsrailoğullarından bir erkek çocuğun kendi tahtına zarar vereceğini görür. Bunun üzerine İsrailoğullarından o dönemde doğan tüm erkek çocuklarının öldürülmesini emreder. Hz. Danyal Peygamber'in ailesi de onu alıp dağ başında bir mağaraya bırakır. Burada biri erkek ve diğeri dişi olan iki aslan tarafından Hz. Danyal Peygamber büyütülür. Gençlik çağına geldiğinde tekrar kavmine döner. Sonra Yahudileri Babil kralının esaretinden ilmi ve kehanetleri ile kurtarır. İlerleyen yıllarda kıtlık yaşayan ve başkenti Tarsus olan Kilikia Kralı Syenesis, Hz. Danyal Peygamber'i ülkesine gelmesi için davet eder. Hz. Danyal Peygamber'in gelişiyile Kilikia krallığı bolluk ve bereketlenir. Kilikia halkı bu yaşananlar üzerine Hz. Danyal Peygamber'in Babil'e geri dönmesini istemezler. Hz. Danyal Peygamber ölünceye kadar Tarsus şehrinde yaşar.

"Hz. Ömer döneminde hicri 27 yılında Ebul Musa Eş-arı komutanlığındaki İslam kuvvetleri Tarsus'u fetheder. Şehrin yeniden imarı sırasında bir sanduka ile karşılaşılır. Sanduka açıldığında cenazenin parmağında iki aslan arasında bulunan bir çocuğun tasvir edildiği yüzük bulunur. Bulunan yüzük, Hz. Ömer'e gönderilir. Hz. Ömer'de yüzüğü alıp Hz. Ali'ye gösterir. Hz. Ali, yüzük üzerindeki figürlerden, yüzüğün Hz. Danyal Peygamber'e ait olduğunu belirtir [Yıldız, 2008]. Çünkü bu tasvirler, Hz. Danyal Peygamber'in başından geçen olayları betimlemektedir. Hz. Ömer cenazenin korunmasını ve çalınmaması için tedbir alınmasını emreder. İslam Orduları Komutanı Ebul Musa da mezarın zarar görmemesi ve cenazenin çalınmaması için bulunduğu yerden daha derinine gömer. Ayrıca makamın çok yakınından geçen Berdan [Kydnos] Çayı'nın yönünü değiştirilmesini ve mezarın üzerinden akmasının sağlanmasını emreder" [5].

1.2. Hz. Danyal Peygamber Makamı Kazıları

Makam-ı Danyal Camii, Tarsus kent merkezinde, yine tarihi bir yapı olan Kubat Paşa Medresesi'nin hemen yanında bulunmaktadır. Danyal Peygamber'e ait olan türbenin kutsallığına inanıldığından dolayı Makam Camii olarak adlandırılmaktadır. 1960 yılında camiye son cemaat bölümü eklenmiştir [6].

Hz. Danyal Peygamber Makamı kazıları Mart 2006'da Tarsus Belediyesi tarafından aynı yerdeki 1857 yılında yapılan Makam Camii'nin doğu tarafındaki avluda başlatılmıştır. Çalışmaya Tarsus Müze Müdürlüğü de kurtarma kazıları ile devam etmiştir. Çalışmalar 2007 yılının Şubat ayında sona ermiştir [7-8].

Bu araştırmanın amacı, dijital platformlarda ve akademik yayınlarda Hz. Danyal Peygamber ile doğrudan ilgili çalışmaların bir araya getirilerek analizlerini yapmaktır. Araştırmanın temel problemleri:

Hz. Danyal Peygamber'le ilgili dijital platformlarda hangi haberler yapılmıştır?

Hz. Danyal Peygamber'le ilgili akademik yayınlarda neler yapılmıştır?

1.3. Makam-ı Danyal Camii ve Hz. Danyal Peygamber makamı fotoğrafları

Fotoğraflar Mustafa Çağlar Yorulmaz ve Serkan Baya tarafından çekilmiştir (Şekil 1-13).

Şekil 1. Makam-ı Danyal Camii dış görünüşü.

Şekil 2. Makam-ı Danyal Camii giriş kapısı dış görünüşü.

Şekil 3. Makam-ı Danyal Camii iç görünüşü.

Şekil 4. Makam-ı Danyal Camii iç görünüşü.

Şekil 5. Makam-ı Danyal Camii sol yan iç görünüş.

Şekil 6. Makam-ı Danyal Camii sağ yan iç görünüş.

Şekil 7. Hz. Danyal Peygamber Makam bölümü.

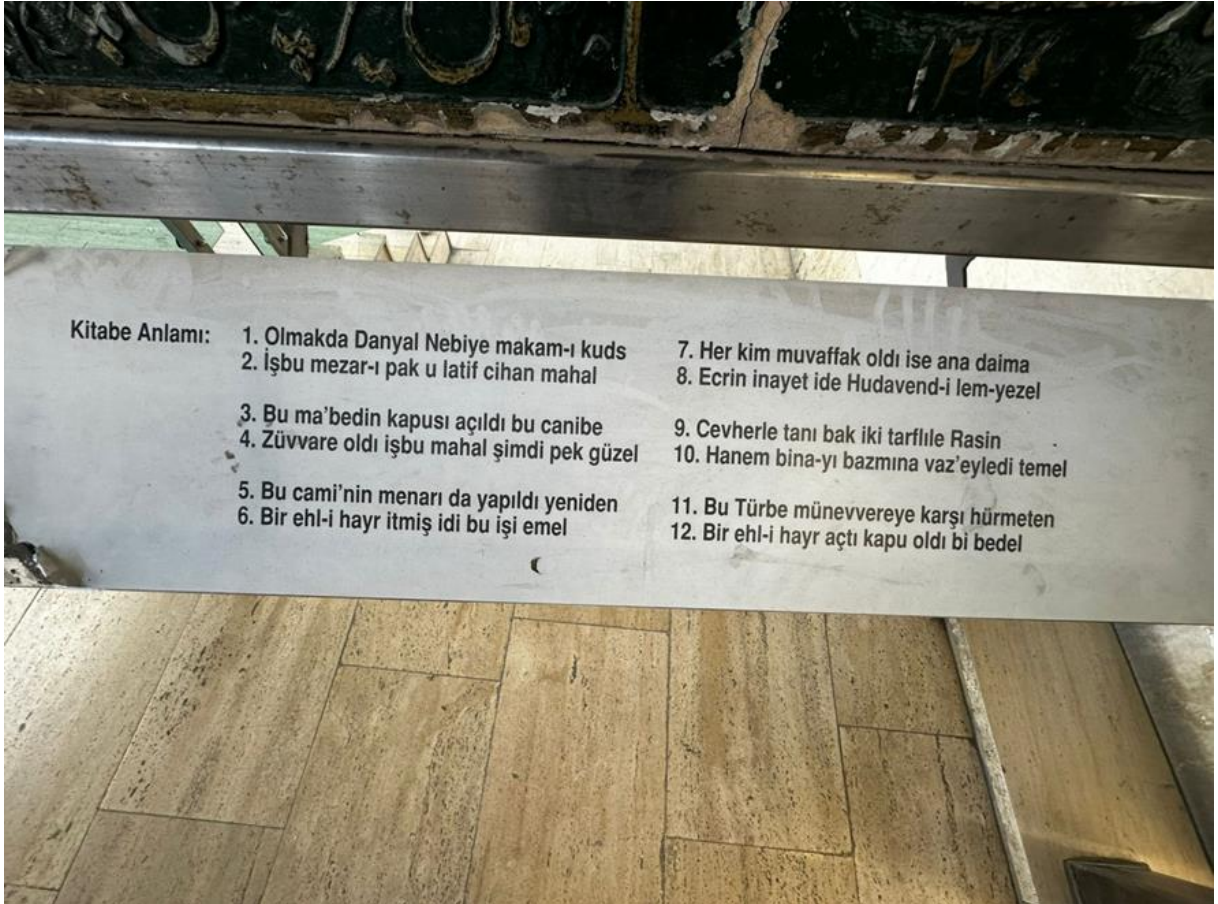
Şekil 8. Hz. Danyal Peygamber Makam bölümü.

Şekil 9. Hz. Danyal Peygamber Makam bölümü.

Şekil 10. Makam-ı Danyal Camii ve Hz. Danyal Peygamber Makamı Osmanlıca kitabesi.

- Kitabe Anlamı:
1. Olmakta Danyal Nebiye makam-ı kuds
 2. İşbu mezar-ı pak u latif cihan mahal
 3. Bu ma'bedin kapısı açıldı bu canibe
 4. Züvvare oldı işbu mahal şimdi pek güzel
 5. Bu cami'nin menarı da yapıldı yeniden
 6. Bir ehl-i hayr itmiş idi bu işi emel
 7. Her kim muvaffak oldı ise ana daima
 8. Ecrin inayet ide Hudavend-i lem-yezel
 9. Cevherle tanı bak iki tarfile Rasin
 10. Hanem bina-yı bazmına vaz'eyledi temel
 11. Bu Türbe münevvereye karşı hürmeten
 12. Bir ehl-i hayr açtı kapu oldı bi bedel

Şekil 11. Makam-ı Danyal Camii ve Hz. Danyal Peygamber Makamı Osmanlıca kitabesinin Türkçe çevirisi.

DANİYAL NEBİ ALEYHİSSELAM:

DANİYAL A.S. Yakup A.S. teyzesadesi olup, DANİYAL A.S.'in babasında İsrail oğullarından Peygamber olup HEZKİL veya HEZKİYAL dır. Daniyal A.S. Kudüs'te babasının evinde doğup büyümüş ve genç yaşında kendine Peygamberlik verilmiştir.

Vazife (TEBLİĞ)-mahalli- Kudüstür. TEVHİDE ; Allahın (C.C.) birliğine davete burada başlamıştır. Bunun üzerine BABEL Kralı Buhtunnasr, (put perest) Kudüsü işgal edip DANİYEL ı, ona inananları esir alarak BABEL'e götürdü. Buhtunnasr ölüncüye kadar DANİYAL A.S. onunla mücadele etti, insanları imana davete devam etti. Onunla aralarında çok çetin olaylar geçti. Nihayet Buhtunnasr öldükten sonra, DANİYAL A.S. Asıl görev (TEBLİĞ) yeri olan KUDÜS'e döndü. Bu esnada DANİYAL A.S.'in (TEBLİĞ)- görev mahalline dahil olan TARSUS'ta meydana gelen kuraklık dolayısıyla, yağmur DUA'sı ve gerekli nasihatta bulunmak üzere TARSUS'a gelmiştir.

İşte bu sırada (eceliyle) TARSUS'ta vefat etmiştir. O günün TARSUS halkı uzun bir süre: (BEREKET PEYGAMBERİ) cesedini sanduka içerisinde sakladıktan sonra, Halife ÖMER döneminde, Ebul Musa Eş-Arı tarafından bugün halen bulunduğu TÜRBE kısmında, kabri belli olmayacak şekilde defnedilmiştir. Kabri TARSUS'ta MAKAMI-DANİYAL NEBİ CAMİİ'indedir.

Bu hususta OSMANLI SALNAME'lerinin tutarında : TARSUS'ta (Şehrin ortasında DANİYAL A.S.'in merkad-ı saadetleri ve yanında camii şerif mevcut ve ma'murdur" şeklinde kaydı bulunmaktadır.

NOT: DANİYAL A.S.'in, bazı kaynaklarda, Babil Kralı BUHTUNNASR'ın yerine Babil Kralı olan BEHMEN'in döneminde, Babilin SUS şehrinde vefat ettiği rivayeti kesin olarak tarihe uymamaktadır. DANİYAL A.S. (M.Ö. 606) da doğmuştur. İsfendiyarın oğlu olan BEHMEN ise (M.Ö.338) larde kardeşi tarafından öldürülmüştür. DANİYAL A.S. onun, döneminde bulunması SUS şehrinde vefat rivayetinin doğru olması tarihen mümkün değildir

KAYNAKLAR:

Şemseddin Sami Kamûsül A'lâm c:1, Sh.107 (Murue-uzzeheb.Mes'udi. Melikler bölümü.cilt:1, SH:254.)
Prof. Dr. Ahmet Akgündüz. TARSUS Tarihi. (S:449)

THE PROPHET DANIEL- PEACE BE UPON HIM:

DANIEL (pbuh-peace be upon him) is the Prophet Jacob's (pbuh) aunt's son. DANIEL's father is also a Prophet from the sons of Israel and his name is HEZKİL OR HEZKİYAL. Daniel was born in his father's house in Jerusalem and grown up there. He was given prophethood when he was young.

His place of duty (SERVICE) is Jerusalem and he began to invite people to the ONENESS of Allah (C.C. meaning how holy Allah is) there. As a result of those acts, Buhtunnasr who is a King of Babylon invaded (pagan) Jerusalem and then took captive of DANIEL (pbuh) and his believers and took them to BABYLON. Until the death of Buhtunnasr, DANIEL (pbuh) struggled a lot against him because Daniel (pbuh) was inviting people to the faith in Allah. There were so many harsh conflicts between the two of them.

After the death of Buhtunnasr, DANIEL (pbuh) returned back to JERUSALEM which is his original place of duty (SERVICE) There was a draught in TARSUS, which is within the scope of DANIEL's (pbuh) place of duty (SERVICE); for this reason, he came to TARSUS in order to pray for the rain and give advices. During that visit, he died (of natural causes) in TARSUS

Local people of TARSUS hid the corpse (of THE PROPHET OF FERTILITY) in a sarcophagus for a long time, and then during the reign of Caliph OMAR, it was buried -in a way that his grave may not be detected by others- by Ebu Musa Eş-Arı in a Shrine where his dead body still lies today. His grave is in MAKAMI-DANİYALI NEBİ CAMİ in TARSUS

Regarding this issue, in all of the OTTOMAN YEARBOOKS, it is written "the resting place of the Prophet Daniel (pbuh) is at the center of the city TARSUS and there is a mosque next to it".

P.S. In some sources, it was mentioned that DANIEL (pbuh) passed away during the era of Babylon King BEHMEN Instead of Babylon King BUHTUNNASR and in the Babylon city of SUS, yet the dates do not match each other. DANIEL (pbuh) was born in 606 B.C., and BEHMEN, who is the son of İsfendiyar, was killed by his sibling in 338 B.C. Based on those dates, it is impossible for DANIEL (pbuh) to have passed away in the city of SUS and during the era of BEHMEN

REFERENCES:

Şemseddin Sami Kamus-ul A' lam, volume:1, page: 107 (Murue-uzzeheb.Mes'udi. Melikler sections, volume:1, page: 254.)
Prof. Dr. Ahmet Akgündüz. TARSUS Tarihi (The History of TARSUS). (page: 449)

Şekil 12. Hz. Danyal Peygamber Makamı girişindeki Tarsus Belediyesi tarafından hazırlanan Türkçe ve İngilizce açıklama.

Şekil 13. Makam-ı Daniyal Camii girişindeki Tarsus Belediyesi tarafından hazırlanan Türkçe ve İngilizce açıklama.

2. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi benimsenmiştir.

Doküman, araştırmacıların müdahalesi olmadan kayıt alıntına alınmış yazılı metinleri ve görselleri içermektedir [9]. Labuschagne'e göre [10], araştırmalarda kullanılabilir olan dokümanlar gerçek ya da sanal ortamda yayımlanan veya kullanıma açılan her türlü yazılı, görsel ve işitsel materyali içermektedir.

Geray'a göre [11] dokümanlar, nitelik ve bulunulan ortamlar göz önüne alınarak sınıflandırılmıştır;

A. Niteliklerine göre dokümanlar:

1. Yazı temelli olanlar
2. Görüntü temelli olanlar
3. Ses temelli olanlar
4. Görsel işitsel temelli olanlar

B. Buldukları ortama göre dokümanlar:

1. Yazılı olanlar,
2. Filmsel olanlar
3. Bilgisayar üzerinde olanlar
4. Taşınabilir manyetik olanlar

Bu çalışmanın temel araştırma ortamını, dijital platformlar ve akademik yayınlar oluşturmaktadır. Web sitelerinde ve akademik yayınlarda Hz. Danyal Peygamber ile ilgili doğrudan yapılan yayınlar incelenmiştir. Araştırma esnasında karşılaşılan kaynaklardan doğrudan "Hz. Danyal Peygamber" ve "Tarsus" içerikli olanlar çalışmaya dahil edilmiştir. Birçok kaynakta sadece birkaç cümle ve kelime ile Hz. Danyal Peygambere ve Tarsus'a değinilmiştir bu bakımdan diğer kaynaklar dahil edilmemiştir.

3. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırmalar sırasında elde edilen veriler [Tablo 1](#) ve [Tablo 2](#)'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Tarsus ve Hz. Danyal Peygamber ile ilgili yapılan akademik yayınlar.

#	Çalışma adı	Yazar sayısı	Yayın türü	Yıl	Yöntem	Amaç	Kaynak
1	Tarsus Makam-ı Danyal Camii Kurtarma Kazısı	1	Makale	2008	Gözlem	Kazı sırasında yaşananlar	[7]
2	Fransız Milli Kütüphanesinde Bulunan "Sefernâme" [Turc-127] El Yazmasının Minyatürleri	3	Yüksek lisans tezi makalesi	2014	Üslup ve ikonografik olarak değerlendirme	El yazması eserin tanımlanıp yorumlanması	[12]
3	Anadolu Türk Kültür Geleneğinde Şahmaran	1	Doktora tezi	2014	Derleme	Şahmaran'ın günümüz kültürüne yansımaları ve bunların mitolojik arka planı incelenmiştir	[13]
4	Tarsus, Makam Camii Hz. Danyal Makam Türbesi Kazısı	1	Makale	2015	Gözlem	Kazı sırasında yaşananlar	[14]
5	Tarsus Makam-ı Danyal Cami Arkeometrik Çalışmaları	7	Bildiri özeti	2020	Durum çalışması	Arkeometrik incelemeler	[15]
6	İslamiyet Öncesi Anadolu Kültür Mirası	1	Makale	2021	Durum çalışması	İslamiyet Öncesi Anadolu Kültür Mirası yapılarının anlatılması	[16]

Hz. Danyal Peygamber ile ilgili doğrudan yapılan akademik çalışma sayısının 6 adet olduğu belirlenmiştir. Akademik çalışmaların ilk olarak 2008 yılında başladığı görülmektedir. Bu çalışmaların 1 tanesi doktora tezi, 1 tanesi yüksek lisans tezi, 3 tanesi makale ve 1 tanesi de sözlü bildiri özeti şeklindedir.

Çalışmalar 2008 ve 2021 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Yöntemsel olarak 2 tanesi durum çalışması, 2 tanesi gözlem, 1 tanesi derleme ve 1 tanesi de Üslup ve ikonografik olarak değerlendirme şeklindedir. Çalışmaların genel olarak tek yazarlı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2'ye bakıldığında Tarsus ve Hz. Danyal Peygamber ile ilgili yapılan 12 adet dijital yayın tespit edilmiştir. Yayınların ilk olarak 2014 yılında başladığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların yıllarına bakıldığında doğrudan Hz. Danyal Peygamber ve Tarsus ile ilgili olarak 2014 yılından itibaren hemen hemen her yıl en az 1 yayın yapıldığı, 2023 yılında ise 4 çalışmaya rastlanıldığı belirtilmiştir.

Yapılan dijital yayınların 2015 ve 2019 yıllarında birer tane olmak üzere toplam 2 çalışmanın Mersin'e ait yerel yayıncı tarafından, 7 çalışmanın ulusal yayıncılar tarafından ve geriye kalan 5 çalışmanın da farklı şehirlere ait yayıncılar tarafından hazırlandığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Tarsus ve Hz. Danyal Peygamber ile ilgili yapılan dijital yayınlar.

#	Haber başlığı	Haber tarihi	Haber kaynağı	Haber başlığı	Haber içeriği
1	Peygamber kabrinin bulunduğu camiye restorasyon	17.03.2014	[17]	Peygamber kabrinin bulunduğu camiye restorasyon	Hz. Danyal Peygamber makamı üzerindeki caminin restorasyonu
2	Hz: Danyal makamı göz kamaştırdı	17.11.2015	[18]	Hz: Danyal Makamı Göz Kamaştırdı	1. Uluslararası Kardeş Şehirler Turizm Zirvesi için gelen ziyaretçilerin hayranlıkları
3	Kadim Şehir Tarsus	7.08.2017	[19]	Kadim şehir Tarsus	Bir gazetecinin Tarsus gezisi
4	Efsaneler Şehri Tarsus, Antik Kent Elaiussa Sebaste	28.09.2018	[20]	Efsaneler şehri Tarsus, Antik Kent Elaiussa Sebaste	Gazetenin seyahat haberi
5	Tarsus'a peygamber türbesi gençlik haber sitesi	20.06.2019	[21]	Tarsus'a Peygamber Türbesi	Makam Camisinde yapılan kazılar ve bununla ilgili gelişmeler
6	Danyal Peygamber-Dicle'nin hikâyesi	6.12.2019	[22]	Danyal Peygamber-Dicle'nin Hikâyesi	Hz. Danyal Peygamberin hayatından bir hikaye
7	İnanç turizmiyle tanınan Tarsus şimdi de gastronomi turizmine el attı	2.07.2020	[23]	İnanç turizmiyle tanınan Tarsus şimdi de gastronomi turizmine el attı	Tarsus'un tanıtılması, tarihi ve kültürel faaliyetler
8	Tarsus'un büyük kazancı	11.03.2021	[24]	Tarsus'un büyük kazancı	Makam Camisinde yapılan kazılar ve bununla ilgili gelişmeler
9	Tarsus'un gizemli rotası: Danyal Peygamberin makamı'na mistik bir yolculuk	6.06.2023	[25]	Tarsus'un Gizemli Rotası: Danyal Peygamberin Makamına Mistik Bir Yolculuk	Makam Camisinde yapılan kazılar ve bununla ilgili gelişmeler. Hz. Danyal Peygamberin tanıtılması
10	Peygamberler makamında alkollü mekan! Bir an önce kapatılmalı	8.08.2023	[26]	Peygamberler makamında alkollü mekân! Bir an önce kapatılmalı	Makam Camisinin ve Hz. Danyal Peygamberin kabrinin yakınlarına kurulan alkollü lokantalara halkın tepki göstermesi
11	Diyarbakır'dan sonra Tarsus da kendini peygamberler şehri ilan etti	13.08.2023	[27]	Diyarbakır'dan Sonra Tarsus da Kendini Peygamberler Şehri İlan Etti	Tarsus'un giriş ve çıkışlarına Tarsus Belediyesi tarafından ışıklı tabelalara "Peygamber Şehri Tarsus'a Hoş Geldiniz" şeklinde bir uygulama yapması
12	Mersin'de bulunan Danyal Peygamberin makamı' ilgi odağı	15.09.2023	[28]	Mersin'de bulunan 'Danyal Peygamberin Makamı' ilgi odağı	Hz. Danyal Peygamberin makamına halkın yoğun ilgi göstermesi

4. Tartışma ve sonuçlar

Çalışma kapsamında dijital platformlara ve akademik yayınlara konu olan Hz. Danyal Peygamber ile ilgili çalışmaların bir araya getirilerek analizinin yapılması amacıyla, toplam 6 akademik çalışma ve 12 dijital yayın incelenmiştir. Ulaşılabilen ve erişilebilen kaynakların sayısının azlığı inanç turizmi açısından bu kadar önemli bir mekânın tanıtılması ve insanların bu mekâna ilgilerinin çekilmesi bağlamında dikkat çekici bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkelerin, bölgelerin ve hatta daha küçük yerleşim birimlerinin turizmlerinin gelişmesinde çok farklı faktörler etkili olmaktadır [29]. Kültür ve onu oluşturan değerler, onu barındıran halkın yaşayış biçimini gösterir [30]. Turizm ile bu yaşayışlar göz önüne daha çok çıkar. Olgular, durumlar ve koşullar değiştikçe turizm görünürlüğü de değişmektedir. Bunların yanında turizmin gelişimini etkileyen önemli noktalardan biri de "Dini Motivasyon Noktaları" olarak da değerlendirilebilecek olan mekanlardır. Henderson' a göre [31], dini yapılar, ritüeller, dini törenler ve festivaller önemli ölçüde turist çekmektedir.

Farklı bir bakış açısıyla kültürler, aynı zamanda değerler bütünüdür. Değerler eğitiminde en önemli faktör, bireylerin davranışlarına olan etkidir [32]. Kültürel miras ve tarihi öğelere yapılan ziyaretlerle, turizmdeki genel büyüme ve kutsal kabul edilen alanlara yapılan ziyaretler artmaktadır [29].

Akademik yayınların ilki 2008 yılında, dijital yayınların ilki ise 2014 yılında yapılmıştır. Yıl bazında yapılan karşılaştırma da ise yayın türleri arasında 6 yıl gibi bir zaman aralığının olduğu görülmektedir. 2006-2007 yılları arasında Tarsus Müzesi tarafından Kurtarma Kazısı yapılmasıyla başlayan çalışmalarla Makam-ı Danyal Camii, yerel halk ve diğer ziyaretçiler tarafından ilgileri de toplamaya başlamıştır. Burada dikkat çekilecek bir zaman aralığı da kazı çalışmalarının başlaması ile akademik ve dijital olarak yapılan tanıtma, reklam ve yaygınlaştırma çalışmalarının arasındaki zaman büyüklüğüdür. İlk akademik çalışma yapılışı 2008 olmasına rağmen diğer çalışma 2014 yılında yayımlanmıştır. Aynı şekilde dijital içeriklerin yayımlanması da oldukça uzun bir zaman sonra gerçekleşmiştir. Bu durum kültürel miraslar ile ilgili yeterli reklam ve tanıtım çalışmalarının yapılmamasıyla ilişkilendirilebilir.

Yapılan çalışmada yaklaşılması gereken diğer bir yön de tarihi, kültürel ve inanç değeri taşıyan bu mekânların yeterince reklamlarının ve tanıtımlarının yapılmamasıdır. Reklamcılık farklı kültürlerin bir araya geldiğinin açıkça görüldüğü sektörlerin başında gelir [33]. Bu yönüyle alan ve ürün kısıtlaması olmayan hizmet yelpazesi çok geniş bir sektördür. Reklamcılık sektöründe, ekonomik, teknolojik, sosyolojik ve iletişime ait bilgilerin bir arada kullanıldığı, küreselleşme sürecinde dikkate alınması gereken sektörlerin başındadır [34]. Reklam sektörü, modern yüzyılı insanlığın ekonomik ve kültürel yaşamına çok büyük etkileri olan, yönlendiren ve yeni ufuklara sevk eden etkileyicilerin başında gelmektedir [33, 35].

Bu bakımdan; toplumları ayakta tutan en güçlü bağ, köklerini tarihlerinden aldıkları değerlerdir [32]. Kültür, toplumların sadece yaşayış biçimlerine değil kişilerin ve toplumların mutfaklarına kadar etkilemektedir [36]. Maddi veya manevi bir değer, halk tarafından ne kadar çok benimseniyorsa bireylerde de buna orantılı olarak etkilenmektedir [32]. Özellikle gençlerin çevrelerine duyarlılıklarının artırılması manevi mirasların korunması açısından önem taşımaktadır [37].

Reklamların heyecan verici, özendirici ve dikkat çekici özelliklerinden faydalanılarak bireylerin eğitimlerinde, kültürel tanıtımlarda ve gün yüzüne çıkarma faaliyetlerinde kullanılmalıdır [38]. Kültür de insanoglunun olduğu her yerdedir. Bu bakımdan kültür, reklam sektörü alanındaki en önemli bir değişken ve etken olarak bulunmaktadır [33].

Yine çağımızda tehlikeli bağımlılık olarak görülen sanallığın, mutlaka değerlerle donatılması gerekmektedir [32]. Böylece gençlerin çok sık vakit geçirdiği dijital ortamlara kültürel değerler yerleştirilerek dikkat çekicilikleri artırılabilir.

Kültürel ve inanç alanlarına yapılan pazarlama çalışmaları sonucunda bireylerin ilgileri artmakta, hatta bu alanları manevi olarak ziyaret edenlerden daha fazlasıyla meraklı turist grupları daha çok ziyaret etmektedir [29]. Dini ve kültürel değerleri bir arada barındıran ve inanç turizminin merkezlerini oluşturan yapılar mutlaka daha ön plana çıkarılmalıdır. Gerçek ve sanal ortamlarda görünürlüklerinin artırılması değerlerin yaşaması, kültürün korunması, turizmin canlanması, ekonomik katkıların artması ve daha çok bireye ulaşma gibi birçok faydayı beraberlerinde taşıyacaktırlar.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Halil Dündar Cangüven: Literatür taraması, Düzenleme; **Hayriye Cangüven:** Literatür tarama, Makale yazma; **Mustafa Çağlar Yorulmaz :**Düzenleme; **Zerrin Yorulmaz :**Düzenleme; **Tülay Balcı:** Düzenleme; **Yusuf Baltacıoğlu:** Düzenleme; **Serkan Baya:** Düzenleme

Çatışma Beyanı

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

1. İşbilir, S., Sönmeztürk, G., & Savari, M. (2023). Tarsus yöresinde mitolojik figürlerden olan Şahmeran'ın Mersin olgunlaşma enstitüsü çalışmalarındaki yeri. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(2), 464-483. <https://doi.org/10.55666/folklor.1264473>
2. Gündaş, M. S. (2004). Tarsus' un 338 Numaralı Şer'iyye Sicili (H. 25 Şa'Ban 1311-6 Şevval 1312/M. 6 Eylül 1893-1 Şubat 1895). [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi].
3. Bilgili, A. S. (2001). Osmanlı döneminde Tarsus Sancağı ve Tarsus Türkmenleri: Sosyo-ekonomik tarih. Kültür Bakanlığı.
4. <https://web.archive.org/web/20141221122948/http://www.sorularlaislamiyet.com/article/14189/hz-yusa-ve-hz-danyal-aleyhimesselem-hakkinda-genis-bilgi-verir-misiniz.html>
5. <https://mersin.ktb.gov.tr/TR-73394/inanc-turizmi.html>
6. <http://www.tarsus.gov.tr/makam-i-danyal-camii-danyal-peygamber-turbesi>
7. Yıldız, A. (2008). Tarsus Makam-ı Danyal Camii Kurtarma Kazısı. *Arkeoidea*, 13-15.
8. Eser, E. (2015). Tarsus, Makam Camii Hz. Danyal Makam Türbesi Kazısı. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38(2), 1-34.
9. Kırıl, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
10. Labuschagne, A. (2003). Qualitative research: Airy fairy or fundamental. *The Qualitative Report*, 8(1), 100-103.
11. Geray, H. (2006). Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş; iletişim alanından örneklerle. *Siyasal Kitabevi*.
12. Özdemir, C. (2014). Fransız Milli Kütüphanesinde bulunan Sefernâme (Turc-127) el yazmasının minyatürleri. [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi].
13. Çağlar Abiha, B. (2014). Anadolu Türk Kültür Geleneğinde Şahmaran.
14. Eser, E. (2015). Tarsus, Makam Camii Hz. Danyal makam türbesi kazısı. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38(2), 1-34.
15. Akyol, A. A., Kadioğlu, Y. K., Albuz, G., (2020). Tarsus Makam-ı Danyal Cami Arkeometrik Çalışmaları. 24. Uluslararası Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu, 12.
16. Erkaya, H. (2021). Medeniyet Değerlerimiz İslamiyet Öncesi Anadolu Kültür Mirası.
17. <https://www.bursadabugun.com/haber/peygamber-kabrinin-bulundugu-camiye-restorasyon-388551.html>
18. <https://www.mersinhaber.com/haber-hz-danyal-makami-goz-kamastirdi/345580>
19. <https://www.evrensel.net/haber/328776/kadim-sehir-tarsus>
20. <https://www.hurriyet.com.tr/seyahat/efsaneler-sehri-tarsus-antik-kent-elaiussa-sebaste-40969438>
21. <https://on5yirmi5.com/inanc/dinler/tarsusa-peygamber-turbesi/>
22. <https://www.mersinhaber.com/video-danyal-peygamberdicleinin-hikayesi/437>
23. <https://www.hurriyet.com.tr/lezizz/galeri-inanc-turizmiyle-taninan-tarsus-simdi-de-gastronomi-turizmine-el-atti-41555617>
24. <https://www.gunebakis.com.tr/haber/12932857/tarsusun-buyuk-kazanci>
25. <https://onedio.com/haber/tarsus-un-gizemli-rotasi-danyal-peygamberin-makami-na-mistik-bir-yolculuk-1152124>
26. <https://www.haber7.com/guncel/haber/3344456-peygamberler-makaminda-alkollu-mekan-bir-an-once-kapatilmali>
27. <https://www.urfadasin.com/diyarbakirdan-sonra-tarsus-da-kendini-peygamberler-sehri-ilan-etti>
28. <https://www.eskisehirhaber26.com/mersinde-bulunan-danyal-peygamberin-makami-ilgi-odagi>
29. Okuyucu, A., & Somuncu, M. (2013). Türkiye'de inanç turizmi: bugünkü durum, sorunlar ve gelecek. In *International Conference on Religious Tourism and Tolerance*, 9(12), 627-643.
30. Cangüven, H. D., Taş, G., Dağdelen, E. N., Kaçan, H., Durduran, İ., Cangüven, H., ... & Göçer, A. (2022). Eğitimde Kültür, Dil ve Türkçe İlişkisi, Karşılaştırma Çalışması. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 2(13), 258-296.
31. Henderson, J. C. (2003). Managing tourism and Islam in peninsular Malaysia. *Tourism Management*, 24(4), 447-456. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(02\)00106-1](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(02)00106-1)
32. Kilbacak, A., Güldüren, M., Köroğlu, H. Y., & Cangüven, H. D. (2019). Devlet ve özel fen liselerine devam eden öğrencilerin değerler eğitimi ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması (Mersin ili örneği). 3. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi, 315-335.
33. Yarımşakal, G. (2019). Küreselleşme, Reklamlar ve Kültürel Emperyalizmin Etkileri. *Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 101-118.
34. Gündel, N. (2010). Kültürel küreselleşmenin reklam mesajlarına yansımaları. [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
35. Çamdereli, M. (2013). Reklamın Görme Dediği. *Avrupa Yakası Yayıncılık*. İstanbul.
36. Cangüven, H. D., Taşçioğlu, A., Yılmaz, T., Topuz, Y. E., Tosun, K. S., Cangüven, H., ... & Sobe, D. A. (2022). Mutfak Kültürü ve Türkçenin Kullanımı Arasındaki İlişki. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 2(13), 176-212.

37. Cangüven, H., Cangüven, H. D., Baya, A. E., Demirkol, Ö., & Çetin, İ. B. (2023). Lise öğrencilerinin çevre bilinci. İçel Dergisi, 3(1), 1-13.
38. Kurtdaş, E. M. (2021). Reklamlar eğitimde bir araç olarak kullanılabilir mi?. Sosyolojik Düşün, 6(1), 43-65. <https://doi.org/10.37991/sosdus.939981>